

**Evaluatie Sting-brochures en beroepscode
verzorgenden**

Evaluatie Sting-brochures en beroepscode verzorgenden
Pilot ondersteuning kwaliteitsbeleid (specifieke) beroepsverenigingen voor
verzorgenden en verpleegkundigen

Utrecht, 2004

Drs. J. Bos
Dr. C. Wagner

Contactpersoon:
Cordula Wagner: c.wagner@nivel.nl ; Tel.: 030-2729700

Een onderzoek met subsidie van de AVVV (Algemene Vergadering van verpleegkundigen en verzorgenden).

<http://www.nivel.nl>

nivel@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

©2004 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

Voorwoord	5
1 Inleiding	7
1.1 Beleid gebaseerd op monitoring	7
1.2 Doelstelling onderzoek	8
1.3 Vraagstelling onderzoek	9
1.4 Leeswijzer	9
2 Methoden en keuzes	11
2.1 De opzet van een evaluatie	11
2.1.1 Welke instrumenten of activiteiten kunnen worden geëvalueerd?	11
2.1.2 Welk doel c.q. welke verandering wil men concreet met het instrument bereiken?	12
2.1.3 Wie is de doelgroep van het onderzoek?	12
2.1.4 Wat is de meest geschikte methode om de doelgroep te bereiken en de verandering te meten?	13
2.1.5 Hoe moeten de gegevens worden verwerkt?	13
2.1.6 Hoe kunnen de resultaten gebruikt worden om het instrument of project bij te stellen?	13
3 Gebruik en meerwaarde van de Sting brochures	15
3.1 Het onderzoek	15
3.2 De respondenten	15
3.3 Bekendheid met Sting brochures	16
3.4 Belemmerende en bevorderende factoren	18
3.5 Het oordeel en de meerwaarde	18
3.6 Conclusies	19
4 Gebruik en meerwaarde van de beroepscode en lesbrieff	21
4.1 Het onderzoek	21
4.2 De respondenten	21
4.3 Bekendheid met de beroepscode en lesbrieff	22
4.4 Belemmerende en bevorderende factoren	23
4.5 Het oordeel en de meerwaarde	23
4.6 Conclusies	24
5 Reflectie op de gevolgde aanpak en aanbevelingen	25
Bijlagen	
Vragenlijsten	
Implementatiemonitor	

Voorwoord

Dit verslag beschrijft de resultaten van een evaluatieonderzoek naar de gebruikswaarde van twee door STING ontwikkelde kwaliteitsinstrumenten. Dit zijn 1) de brochures: "Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging" en "Werken aan kwaliteit, werkmethoden voor helpenden en verzorgenden", en 2) de Beroepscode voor de verzorging met bijbehorende lesbrief. Beide producten zijn door Sting in het kader van het project "Implementatie kwaliteitsbeleid verzorgende beroepsgroep" ontwikkeld en geïmplementeerd. Aan het eind worden door de onderzoekers aanbevelingen gedaan over hoe de AVVV of de specifieke beroepsverenigingen ontwikkelde producten kunnen evalueren.

De resultaten van de pilot studie zijn in eerste instantie bedoeld ter ondersteuning van het kwaliteitsbeleid van de AVVV (Algemene Vergadering Verpleegkundigen en Verzorgenden). Als koepel van 54 beroepsverenigingen voor verzorgenden en verpleegkundigen zijn zij op zoek naar een overkoepelend kwaliteitsbeleid voor de gehele beroepsgroep en een manier om hun leden op een efficiënte en effectieve wijze te ondersteunen bij een specifiek kwaliteitsbeleid.

De resultaten van de evaluatie studie geven Sting inzicht in de mate van implementatie van twee recent ontwikkelde kwaliteitsinstrumenten voor verzorgenden. Meer inzicht in het oordeel van de gebruikers kan Sting sturingsinformatie verschaffen voor het kwaliteitsbeleid voor de komende jaren.

Daarnaast kunnen de resultaten gebruikt worden door een ieder die zich bezig houdt met het systematisch ontwikkelen en evalueren van kwaliteitsinstrumenten voor beroepsbeoefenaren. Achter in het verslag zijn de gebruikte vragenlijsten en een checklist opgenomen.

Ten slotte willen wij iedereen bedanken die aan het onderzoek heeft deelgenomen en daarmee bijgedragen heeft aan het beschikbaar komen van deze informatie.

Februari, 2004

Judith Bos
Cordula Wagner

1 Inleiding

De AVVV (Algemene Vergadering Verpleegkundige en Verzorgende beroepsgroepen) staat voor de ingewikkelde opgave een samenhangend kwaliteitsbeleid te ontwikkelen voor de verzorgende en verpleegkundige beroepsverenigingen. Het gaat om twee beroepsgroepen die wat betreft hun professionalisering in verschillende ontwikkelingsfasen verkeren. Tevens is de AVVV de koepel van 54 (specifieke) beroepsverenigingen die veelal een eigen kwaliteitsbeleid aan het ontwikkelen zijn, maar gedragen worden door vrijwilligers met beperkte tijd en financiële middelen. Het feit dat de uiteindelijke doelgroep, namelijk de verzorgenden en verpleegkundigen op de werkvloer, in dienst is van een instelling met een eigen kwaliteitsbeleid roept extra vragen op over de mogelijkheden van een koepel zoals de AVVV.

1.1 Beleid gebaseerd op monitoring

Sinds een aantal jaren is de AVVV actief bezig een samenhangend kwaliteitsbeleid voor de verzorgende en verpleegkundige beroepsgroepen te ontwikkelen. Individuele beroepsverenigingen worden gestimuleerd een eigen kwaliteitsbeleid te ontwikkelen dat zich richt op de deskundigheid van de specifieke beroepsvereniging. Om een goed beeld te hebben van de reeds lopende activiteiten door de leden laat de AVVV periodiek een overzichtsstudie naar de stand van zaken uitvoeren. Een dergelijk overzicht maakt het mogelijk de afzonderlijke activiteiten van (specifieke) beroepsverenigingen bij elkaar te brengen en samenhang tussen activiteiten aan te brengen. Het biedt ook de mogelijkheid beroepsverenigingen die met vergelijkbare activiteiten bezig zijn met elkaar in contact te brengen.

In 1996/1997 is bij de beroepsverenigingen die aangesloten zijn bij de AVVV voor het eerst nagegaan in hoeverre zij een kwaliteitsbeleid ontwikkeld hebben. Tevens is een grootschalig onderzoek uitgevoerd onder verpleegkundigen en verzorgenden in zorginstellingen om te achterhalen welke kwaliteitsactiviteiten beide beroepsgroepen in de dagelijkse praktijk toepassen en wat hierbij de belemmerende en bevorderende factoren zijn.¹ Het LEVV: Landelijke Expertisecentrum Verpleging en Verzorging (voorheen LCVV: Landelijke Centrum Verpleging en Verzorging) heeft de resultaten gebruikt om het kwaliteitsbeleid voor beide beroepsgroepen verder te ontwikkelen. Speerpunten zijn o.a. wetenschappelijk onderbouwde en landelijk gelegitimeerde richtlijnen, (her)registratie van verpleegkundigen en de ontwikkeling van beroeps(deel)profielen. Verder is duidelijk geworden dat de ontwikkelingsfase van het

¹ Wagner C, Stoop AP, Temmink D, Bakker DH de. Kwaliteitsbewakende en -bevorderende activiteiten in de verpleging en verzorging. De Tijdstroom/LCVV, Utrecht 1997.

kwaliteitsbeleid en de mate van professionalisering van verpleegkundigen en verzorgenden verschilt.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van het onderzoek uit 1996/1997 hebben het LEVV en de AVVV het Kwaliteitsplatform Verpleging en Verzorging opgericht. Het Kwaliteitsplatform V&V heeft de afgelopen vier jaar twee hoofdtaken gehad². Ten eerste het beoordelen, en indien van toepassing, legitimeren van richtlijnen aan de hand van vastgestelde criteria, en ten tweede het ontwikkelen van een referentiekader voor een samenhangend kwaliteitsbeleid voor de verpleging en verzorging. In het kader van het tweede doel heeft het Kwaliteitsplatform V&V de kwaliteitsactiviteiten en meetinstrumenten, die deel uitmaken van het kwaliteitsbeleid van de verpleegkundige en verzorgende beroepsgroepen laten inventariseren. Eind 2002 heeft een nieuwe inventarisatie plaatsgevonden onder de specifieke beroepsverenigingen die lid zijn van de AVVV.³ De voorliggende pilotstudie is een vervolg en verdieping op de inventarisatie.

De inventarisatie uit 2002 heeft laten zien dat de bij de AVVV aangesloten beroepsverenigingen verschillende accenten leggen bij het werken aan kwaliteit, wat de lacunes in het kwaliteitsbeleid zijn en dat zij in verschillende ontwikkelingsfasen verkeren. Dit betekent voor de AVVV dat zij hun ondersteuningsaanbod moeten afstemmen op specifieke groepen leden. Weinig verschil was te vinden als het gaat om het evalueren van kwaliteitsactiviteiten. Nagenoeg geen beroepsvereniging is daarmee bezig. Hierdoor kan er ook nog geen samenhang bestaan in het kwaliteitsbeleid. Samenhang wil zeggen dat resultaten van activiteiten gebruikt worden voor het bijstellen van het beleid of sturend zijn voor activiteiten op aanpalende terreinen.

Een inventarisatie laat weliswaar zien wat de stand van zaken is, maar geeft nog geen afdoende antwoord op de vraag hoe (specifieke) beroepsverenigingen het beste door de AVVV ondersteund kunnen worden bij het ontwikkelen, implementeren en evalueren van het kwaliteitsbeleid.

In aansluiting op de inventarisatie is daarom besloten om bij één beroepsvereniging een evaluatieonderzoek uit te voeren naar de mate van implementatie en het oordeel van gebruikers over de ontwikkelde kwaliteitsinstrumenten. Tegelijkertijd zou worden gekeken in hoeverre de AVVV of de beroepsvereniging een dergelijk traject zelf zouden kunnen doorlopen.

1.2 Doelstelling onderzoek

Het doel van het evaluatieonderzoek is de implementatie en de ervaren effecten van de door STING (beroepsvereniging voor verzorgenden) ontwikkelde kwaliteitsinstrumenten te evalueren. Aangezien de ontwikkeling en implementatie van de verschillende

² In verband met een reorganisatie van de verenigingsstructuur van de AVVV zal het kwaliteitsplatform V&V worden opgeheven en waarschijnlijk worden vervangen voor een platformraad verzorging, een platformraad verpleging, en een adviesraad voor het bestuur.

³ Bos J, Geurts M, Wagner C. Werken aan een samenhangend kwaliteitsbeleid. Handboek Kwaliteit van Zorg 2003;41/41:B II 3.1.3-1.

kwaliteitsinstrumenten nog volop bezig is, zal de evaluatie zich richten op de twee instrumenten die reeds enige tijd beschikbaar zijn en die door STING actief zijn verspreid. Door het periodiek evalueren (1 keer per jaar) van de vooruitgang van de implementatie kan uiteindelijk een goed beeld worden verkregen van de effecten van het project 'Implementatie kwaliteitsbeleid verzorgende beroepsgroep'.

Naast de algemene doelstelling beoogt het onderzoek meer inzicht te verschaffen in de meest geschikte manier van evaluatie voor STING, te weten: aanpak, doelgroep en evaluatie-instrumenten.

1.3 Vraagstelling onderzoek

1. In hoeverre zijn stafmedewerkers, direct leidinggevenden en verzorgenden die kwaliteitsinstrumenten van Sting hebben besteld ermee tevreden?
2. In hoeverre worden de ontwikkelde kwaliteitsinstrumenten gebruikt?
3. Welke resultaten hebben de gebruikers, naar eigen zeggen, bereikt met het gebruiken van de kwaliteitsinstrumenten?

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op de methodologische keuzes die de onderzoekers in overleg met STING hebben gemaakt. Bij elk onderzoek moeten deze keuzes en afwegingen opnieuw worden gemaakt. Het hoofdstuk is daarom opgebouwd aan de hand van een aantal vragen.

In hoofdstuk 3 en 4 worden de resultaten van het evaluatieonderzoek beschreven en wordt antwoord gegeven op de hiervoor geformuleerde vragen. De resultaten zijn in de vorm van een zelfstandig leesbaar artikel beschreven zodat deze eveneens gepubliceerd kunnen worden in een vaktijdschrift en daarmee toegankelijk worden voor een breder publiek.

In hoofdstuk 5 reflecteren de onderzoekers op de gevolgde aanpak en de mogelijkheden van de AVVV en de (specifieke) beroepsverenigingen om een toekomstig evaluatieonderzoek (gedeeltelijk) zelf uit te voeren.

2 Methoden en keuzes

Dit methodehoofdstuk wijkt in zijn opzet af van de meeste methodehoofdstukken in onderzoeksverslagen. In plaats van een beschrijving van de gevolgde aanpak worden hieronder de keuzemogelijkheden beschreven en de erbij behorende argumenten. In hoofdstuk 3 en 4 wordt de feitelijk gevolgde aanpak voor beide kwaliteitsinstrumenten beschreven. Dit hoofdstuk heeft dan ook tot doel de lezer bewust te maken van de keuzes die men heeft bij het evalueren van het gebruik en de meerwaarde van kwaliteitsinstrumenten. Een evaluatie maakt altijd deel uit van de kwaliteitskringloop.

2.1 De opzet van een evaluatie

De kwaliteitsinstrumenten die geëvalueerd worden, zijn door Sting ontwikkeld met het doel de kwaliteit van het zorgproces van helpenden en verzorgenden te verbeteren. Op de lange termijn wordt verwacht dat de uitkomsten voor cliënten, zoals de ervaren kwaliteit van zorg en kwaliteit van leven, verbeteren. De eerste kwaliteitsinstrumenten die Sting hiervoor ontwikkeld en geïmplementeerd heeft zijn: 1) de brochures: "Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging" en "Werken aan kwaliteit, werkmethoden voor helpenden en verzorgenden", en 2) de Beroepscode voor de verzorging met lesbrief. Andere kwaliteitsinstrumenten zijn in ontwikkeling of zijn klaar om geïmplementeerd te worden. Alle kwaliteitsinstrumenten maken deel uit van een groot kwaliteitsproject. Om te kunnen bepalen of de geplande doelen en verwachte effecten gehaald worden, is een systematische evaluatie noodzakelijk. De volgende vragen spelen bij de opzet ervan een rol:

1. Welke instrumenten kunnen worden geëvalueerd?
2. Welk doel c.q. welke verandering wil men concreet met het instrument bereiken?
3. Wie is de doelgroep van het onderzoek?
4. Wat is de meest geschikte methode om de doelgroep te bereiken en de verandering te meten?
5. Hoe moeten de gegevens worden verwerkt?
6. Hoe kunnen de resultaten gebruikt worden om het instrument of project bij te stellen?

Hieronder worden de vragen achtereenvolgens beantwoord.

2.1.1 *Welke instrumenten of activiteiten kunnen worden geëvalueerd?*

Sting heeft in de afgelopen jaren diverse kwaliteitsinstrumenten ontwikkeld voor verzorgenden. Sommige instrumenten zijn gericht geïmplementeerd. Andere zijn voor iedereen beschikbaar, maar zijn er slechts beperkte stappen ondernomen om de

instrumenten te verspreiden. Het kan interessant zijn om te weten te komen in hoeverre ontwikkelde instrumenten zelf hun weg vinden naar de gebruiker. Maar het is misschien nog interessanter om te weten te komen in hoeverre instrumenten die actief geïmplementeerd zijn ook daadwerkelijk in de praktijk gebruikt worden. In het voorliggende evaluatieonderzoek is daarom voor twee instrumenten gekozen die al enige tijd beschikbaar waren en actief door Sting zijn verspreid. Voor die twee instrumenten was bekend wie deze had aangevraagd.

2.1.2 Welk doel c.q. welke verandering wil men concreet met het instrument bereiken?

Kwaliteitsinstrumenten zijn in het algemeen bedoeld om de kwaliteit van zorg te verbeteren. Als een doelstelling op deze algemene wijze geformuleerd is, is een goede evaluatie niet makkelijk. De vraag blijft wanneer van een verbetering gesproken kan worden en welk aspect van de kwaliteit van zorg bedoeld wordt. Doelstellingen kunnen daarom beter SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, relevant, tijdsgebonden) geformuleerd worden.

Het meten van een verbetering vraagt ook om een nulmeting. De nieuwe situatie moet immers vergeleken worden met de eerdere situatie om een conclusie te kunnen trekken over de mate van verbetering. Indien geen nulmeting beschikbaar is kan de gebruiker om een oordeel gevraagd worden. Weer een andere mogelijkheid is de gebruiker te vragen wat hij/zij met het instrument heeft gedaan en met welk doel men het heeft gebruikt. Een beroepscode die door een stafmedewerker gelezen wordt om een beeld van het beroep te krijgen, brengt minder verandering teweeg dan wanneer een teamleider de beroepscode gebruikt om het handelen van het team te bespreken en aan te passen.

In het evaluatieonderzoek is aan de gebruikers zelf gevraagd in hoeverre zij bekend zijn met de inhoud van de brochures en de beroepscode, waarvoor men deze heeft gebruikt en welke effecten men ermee heeft bereikt.

2.1.3 Wie is de doelgroep van het onderzoek?

De doelgroep van het onderzoek moet overeenkomen met de doelgroep van het instrument dat men wil evalueren. Instrumenten zijn soms voor meerdere doelgroepen bruikbaar. De beroepscode voor verzorgenden bijvoorbeeld is voor individuele verzorgenden ontwikkeld, maar kan ook gebruikt worden door leidinggevenden om het gewenste handelen binnen een team bespreekbaar te maken of door een beroepsopleiding die de leerlingen de juiste beroepsattitude wil aanleren.

Van de doelgroep kan een representatieve steekproef worden getrokken indien men algemeen geldende uitspraken wil doen. Een nadeel is dat mogelijk maar weinig respondenten het instrument werkelijk kennen, waardoor de groep die een oordeel kan geven over de bruikbaarheid van het instrument mogelijk te klein is om zinvolle conclusies te kunnen trekken. Een andere mogelijkheid is het benaderen van personen waarvan men weet dat deze bekend zijn met het instrument. Zij zijn beter in staat het instrument te beoordelen. De keuze hangt af van de reikwijdte van de uitspraken die men wil doen, en de mate waarin bekendheid met het instrument wordt verwacht.

2.1.4 *Wat is de meest geschikte methode om de doelgroep te bereiken en de verandering te meten?*

In het algemeen kan gekozen worden uit schriftelijke of mondelinge vragenlijsten. Deze kunnen gesloten (met voorgestructureerde antwoordcategorieën) en/of open vragen bevatten. Een mondelinge vragenlijst kan via de telefoon en/of een persoonlijk bezoek worden afgenomen. Andere mogelijkheden zijn groepsbijeenkomst en (diepte) interviews. De keuze hangt af van de middelen die men ter beschikking heeft, het type vragen dat men wil beantwoorden en de kennis die men al over een onderwerp heeft. Als men nog weinig weet, kan een onderwerp beter in een groepsbijeenkomst of interview geëxploreerd worden. In het geval veel antwoordmogelijkheden al bekend zijn, is men veelal geïnteresseerd in het aantal personen dat een bepaald antwoord geeft c.q. oordeel heeft.

2.1.5 *Hoe moeten de gegevens worden verwerkt?*

Het verwerken van de gegevens moet niet worden onderschat. Indien grote hoeveelheden vragenlijsten zijn verzonden, moeten de geretourneerde lijsten in een statistisch programma worden ingevoerd (bijv. SPSS) om analyses mogelijk te maken. Groepsbijeenkomsten en interviews zijn vaak minder gestructureerd en het uitwerken van wat er gezegd is kost dan ook veel tijd. Het gevaar bestaat dat tijdens het uitwerken al conclusies worden getrokken, waardoor later niet meer duidelijk is of de resultaten de mening van de groep/geïnterviewde weergeven of de mening van diegene die de gesprekken geanalyseerd heeft.

2.1.6 *Hoe kunnen de resultaten gebruikt worden om het instrument of project bij te stellen?*

Het doel van de evaluatie is het bijstellen van het instrument of project, het uitbreiden van een in gang gezette implementatie, het ontwikkelen van aanvullende hulpmiddelen of gewoon de bevestiging dat men op de goede weg is. Wat de conclusie ook wordt, het is nodig dat er iemand verantwoordelijk is voor verspreiden van de resultaten en het nemen van vervolgstappen. Dit is gemakkelijker wanneer de evaluatie deel uitmaakt van bijvoorbeeld een jaarlijkse planning en controle cyclus.

3 Gebruik en meerwaarde van de Sting brochures

Sting heeft in 2001 de brochures: "Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging" en "Werken aan kwaliteit, werkmethoden voor helpenden en verzorgenden" gepubliceerd. De brochures zijn bedoeld om verzorgenden handvatten te geven om binnen het team, de organisatie of met anderen te kunnen praten over de kwaliteit van hun werk.. Daarnaast staan veel praktische methoden beschreven die gebruikt kunnen worden om de zorg voor de cliënt systematisch te verbeteren.

3.1 Het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd onder personen die in het verleden de Sting brochures hebben besteld. Van deze groep kan dus eerder verwacht worden dat zij de brochures gebruiken en een oordeel kunnen geven over de brochures. De resultaten hebben dan ook alleen betrekking op deze groep en geven geen beeld van het gebruik van de brochures onder helpenden, verzorgenden en hun leidinggevenden in het algemeen.

Van de 287 verstuurdde vragenlijsten zijn 83 teruggestuurd. Dit is een respons van 28%. Het is niet bekend hoe non-respondenten over de brochures denken. De resultaten zijn gezien de lage respons waarschijnlijk niet representatief voor alle gebruikers van de Sting brochures. Het is mogelijk dat vooral personen die positief oordelen over de brochures de vragenlijst hebben ingevuld. Hierdoor kunnen de resultaten een te positief beeld weergeven.

De hoogte van de respons is waarschijnlijk negatief beïnvloed door de onderzoeksperiode (juni/juli 2003) en een onzuiver adressenbestand (bestand gebaseerd op verzendlijst waardoor aanvrager niet altijd de gebruiker is; niet up-to-date, etc). Er is een reminder verstuurd.

3.2 De respondenten

De respondenten die de vragenlijst hebben ingevuld, zijn tussen de 24 en 58 jaar oud. De overgrote meerderheid van de gebruikers (92%) is vrouw. Van de hele groep heeft 12% een universitaire opleiding afgerond, 54% een hogere beroepsopleiding en 15% een middelbare beroepsopleiding. De overige respondenten hebben geen beroepsopleiding afgerond. 18% is lid van Sting.

De respondenten zijn voornamelijk werkzaam in de thuiszorg (34%), het verzorgingshuis (29%) of het verpleeghuis (21%). Een ruime meerderheid (81%) is werkzaam in een management of staffunctie. De overige 19% is werkzaam als verzorgende of verpleegkundige.

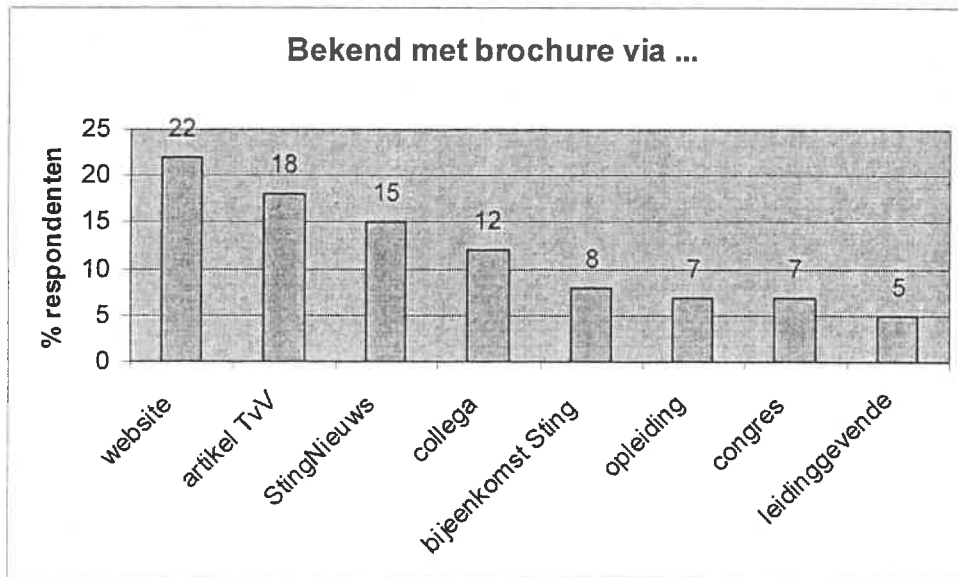
3.3 Bekendheid met Sting brochures

Van de respondenten kent 60% de inhoud van de Sting brochure 'Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging' (oranje boekje), 30% kent de brochure globaal en 4% heeft ervan gehoord. 6% Van de respondenten heeft nog nooit van de brochure gehoord. Dit is enigszins vreemd omdat de doelgroep van de vragenlijst bestond uit mensen die de brochure zelf hebben aangevraagd bij Sting.

Voor de brochure "Werken aan kwaliteit, werkmethoden voor helpenden en verzorgenden" geldt, dat 59% van de respondenten de inhoud van de brochure kent, 21% kent de brochure globaal, 4% heeft ervan gehoord, en 16% geeft aan er nog nooit van gehoord te hebben.

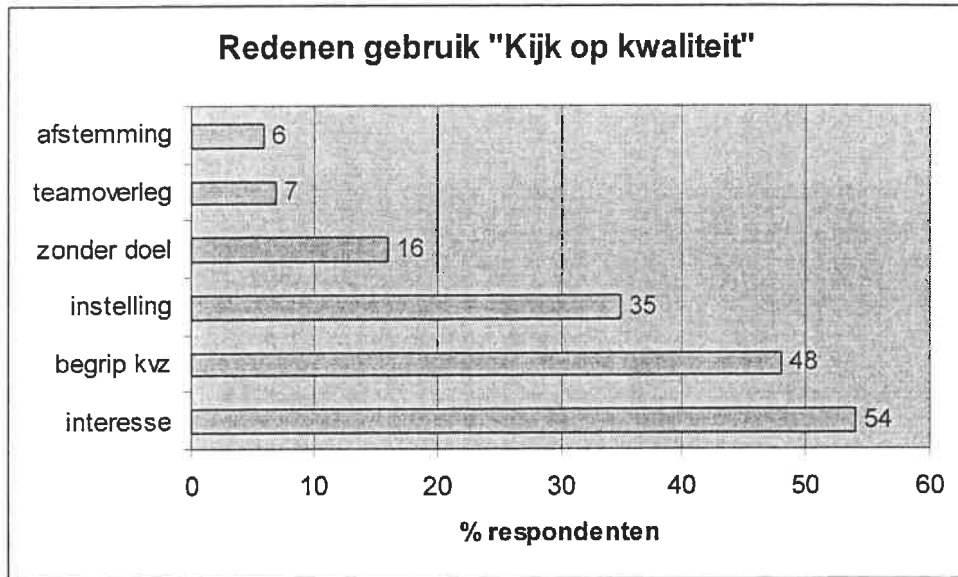
Een kwart van de respondenten heeft van de brochures gehoord via de website van Sting, gevolgd door artikelen in TvV, StingNieuws (het informatieblad van Sting) en via collega's (Grafiek 1).

Grafiek 1

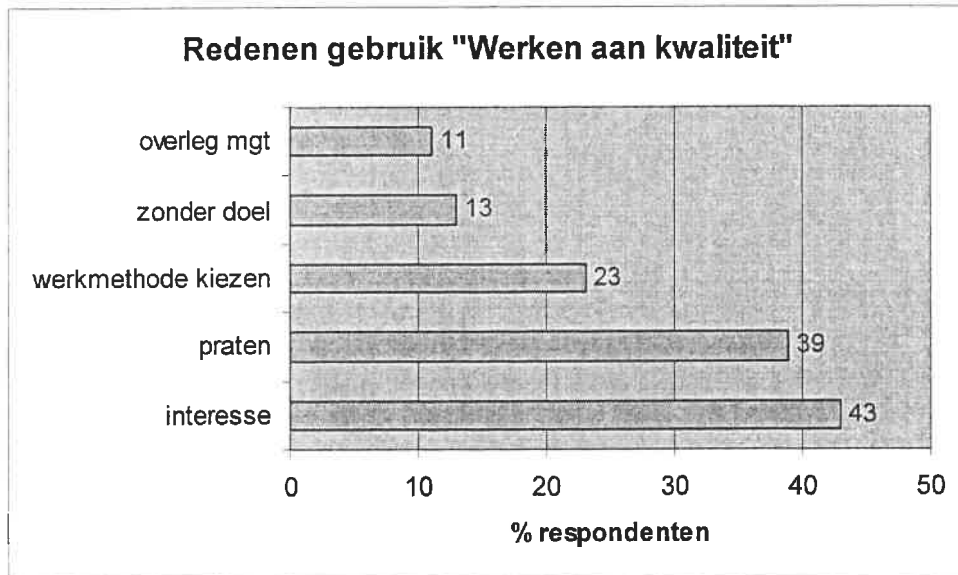

In onderstaande grafieken (grafiek 2 en 3) is te zien dat de meeste respondenten de brochures gebruiken uit persoonlijke interesse en om de eigen ideeën over kwaliteit van de verzorging helder te krijgen. Tevens worden de brochures gebruikt als hulpmiddel bij het praten over kwaliteit binnen het team en de instelling. Tussen de 13% en 16% van de respondenten gebruikt de brochures zonder een specifiek doel voor ogen. Circa een derde heeft de brochures nog helemaal niet gebruikt.

Grafiek 2

Grafiek 3

Circa twee derde van de respondenten die de brochures heeft gebruikt, wil de brochures blijven gebruiken (68% Kijk op kwaliteit en 60% Werken aan kwaliteit), en 71% respectievelijk 63% zou de brochures aanbevelen bij collega's. Een op de tien respondenten heeft wel behoefte aan ondersteuning bij het gebruik van de brochures. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan: lesbrieven, verdiepingsmateriaal,

projectbegeleiding door Sting, uitgebreidere informatie over werkmethoden en het toepassen ervan.

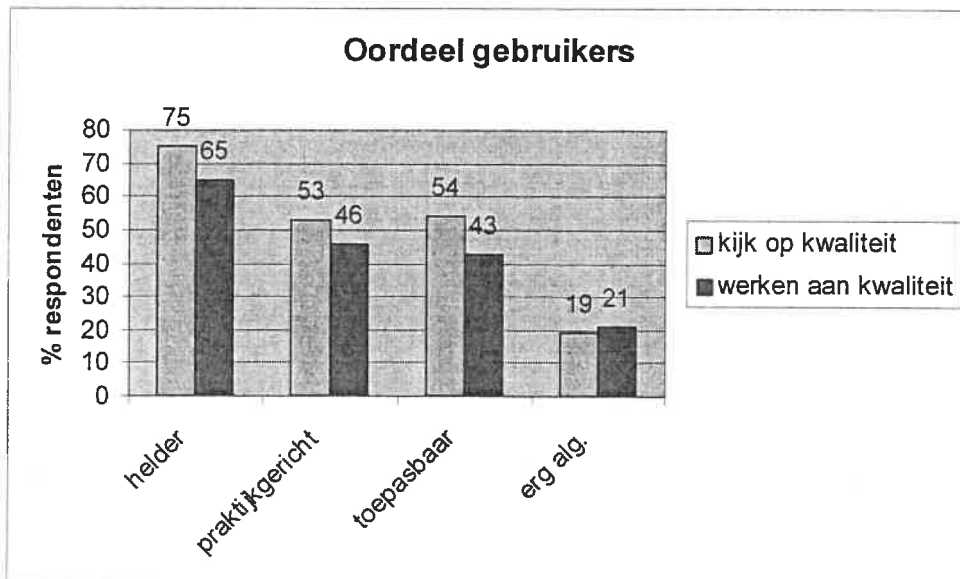
3.4 Belemmerende en bevorderende factoren

De meest genoemde belemmerende factoren zijn: onvoldoende tijd, geen interesse bij leidinggevenden, geen bereidheid om de manier van werken te veranderen, en ongeïnteresseerde en ongemotiveerde collega's.

De top vijf van bevorderende factoren is: open staan voor nieuwe manieren van werken, een stimulerende en geïnteresseerde leidinggevende, gemotiveerde collega's, een enthousiast team, en mogelijkheden tot werkoverleg.

3.5 Het oordeel en de meerwaarde

Grafiek 4

In grafiek 4 is te zien hoe de respondenten oordelen over de brochures "Kijk op kwaliteit" en "Werken aan kwaliteit". Circa drie kwart is van mening dat de brochures helder geschreven zijn. Iets meer dan de helft van de respondenten vindt de brochures goed aansluiten bij de dagelijkse praktijk van het werk en gemakkelijk toe te passen. Een op de vijf respondenten vindt de brochures erg algemeen. In het algemeen oordelen de respondenten iets positiever over de brochure "Kijk op kwaliteit".

Een kwart van de respondenten heeft door de brochures meer kennis gekregen over de kwaliteit van zorg. Bijna een op de vijf respondenten geeft aan dat tussen helpenden en verzorgenden en leidinggevenden vaker dan voorheen gepraat wordt over de manier waarop de kwaliteit van zorg nog beter kan worden. Bij een kleinere groep respondenten is kwaliteit van zorg onderwerp van gesprek geworden tussen helpenden en verzorgenden

onderling of is men in staat beter te vertellen wat men onder goede kwaliteit van zorg verstaat.

Van de respondenten heeft 4% binnen het team besloten op welke manier men gaat zorgen voor betere kwaliteit van zorg.

3.6 Conclusies

In het algemeen wordt door de respondenten positief geoordeeld over de twee door Sting ontwikkelde brochures. De brochure "Kijk op kwaliteit" wordt positiever beoordeeld dan de brochure "Werken aan kwaliteit". De meeste respondenten die op dit moment al met de brochures werken, willen deze ook blijven gebruiken en zouden deze ook aan bevelen bij collega's. Een derde van de respondenten gebruikt de brochure nog niet in de praktijk. Tevens kent 40% van de respondenten de inhoud van de brochures niet goed. Deze groep kan mogelijk extra gestimuleerd worden door het ontwikkelen van een lesbrief die de implementatie ondersteunt of via actieve begeleiding door Sting. Daarnaast is het belangrijk aandacht te houden voor de groep verzorgenden die de brochure nog helemaal niet kennen. Informatie op de website van Sting, in TvV en in StingNieuws lijken hiervoor zeer geschikt.

4 Gebruik en meerwaarde van de beroepscode en lesbrief

Sting wil met 'de beroepscode' bereiken dat helpenden en verzorgenden, en hun leidinggevenden ondersteuning ondervinden bij het maken van bewuste, professioneel afgewogen keuzes bij ethische en andere dilemma's. De beroepscode is weergegeven in het boekje 'beroepscode voor de verzorging' van LCVV (LEVV sinds 2003) en Sting. Naast het boekje heeft Sting een lesbrief ontwikkeld die het gebruik van de beroepscode moet vergemakkelijken. De lesbrief biedt handvatten om de beroepscode binnen het team te bespreken. Het onderzoek moet meer informatie geven over wat belangrijke factoren zijn binnen het team en de organisatie waardoor **goed** of juist **niet goed** gewerkt kan worden met de beroepscode.

4.1 Het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd onder personen die in het verleden de beroepscode en/of de lesbrief bij Sting hebben besteld. Van deze groep kan verwacht worden dat zij de beroepscode willen gebruiken en een oordeel hierover kunnen geven. De resultaten hebben dan ook alleen betrekking op deze groep en geven geen beeld van het oordeel van alle helpenden, verzorgenden en hun leidinggevenden.

Van de 286 verstuurde vragenlijsten zijn 96 teruggestuurd. Dit is een respons van 31%.

Het is niet bekend hoe non-respondenten over de beroepscode denken. Het is mogelijk dat vooral personen die positief oordelen over de beroepscode en lesbrief de vragenlijst hebben ingevuld. Hierdoor kunnen de resultaten een te positief beeld weergeven.

De hoogte van de respons is waarschijnlijk negatief beïnvloed door de onderzoeksperiode (juni/juli 2003) en een onzuiver adressenbestand (bestand gebaseerd op verzendlijst waardoor aanvrager niet altijd de gebruiker is; niet up-to-date, etc).

4.2 De respondenten

De respondenten die de vragenlijst hebben ingevuld, zijn tussen de 26 en 61 jaar oud. De overgrote meerderheid van de gebruikers is vrouw (83%). Van de hele groep heeft 9% een universitaire opleiding afgerond, 43% een hogere beroepsopleiding en 24% een middelbare beroepsopleiding. 18% Van de respondenten is lid van Sting.

De respondenten zijn voornamelijk werkzaam in de thuiszorg (35%), het verzorgingshuis (25%) en het verpleeghuis (10%). Een ruime meerderheid (59%) is werkzaam in een management of staffunctie. Van de respondenten is 24% werkzaam als verzorgende of verpleegkundige.

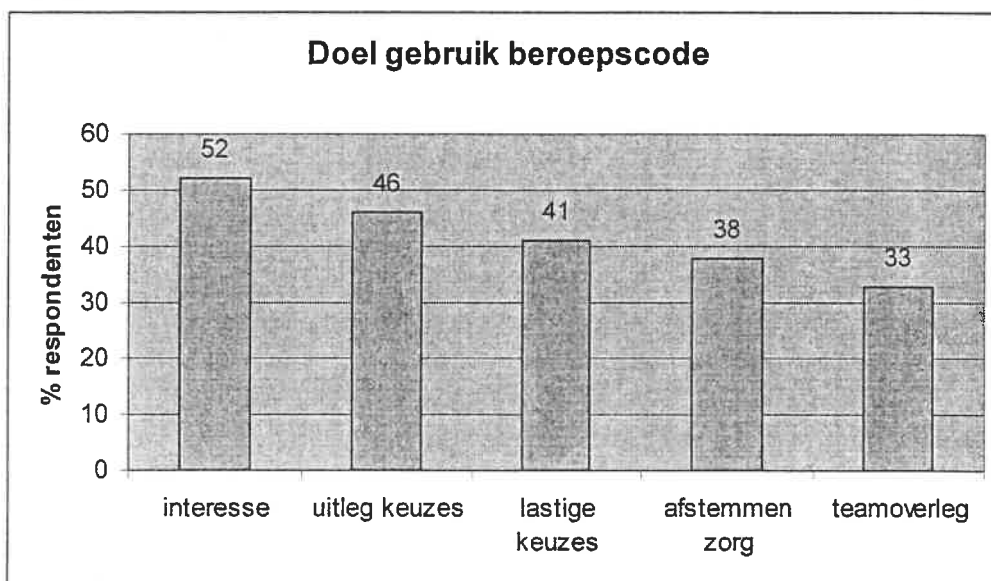
4.3 Bekendheid met de beroepscode en lesbrief

Van de respondenten kent 66% de inhoud van de beroepscode, 21% kent de beroepscode globaal en 1% heeft ervan gehoord. 4% Van de respondenten heeft nog nooit van de beroepscode gehoord en dit is vreemd omdat de doelgroep van het onderzoek bestond uit mensen die de beroepscode zelf hebben aangevraagd bij Sting. 8% Van de respondenten heeft de vraag niet beantwoord.

Voor de lesbrief geldt dat 49% van de respondenten de inhoud van de lesbrief kent, 14% kent de lesbrief globaal, en 27% kent hem niet.

Een kwart van de respondenten heeft van de beroepscode gehoord via de opleiding, gevolgd door de lesbrief beroepscode en artikelen in TvV, StingNieuws (het informatieblad van Sting), de website van Sting en via collega's. De lesbrief is vooral bekend via de website, StingNieuws en artikelen in TvV.

Grafiek 1

In grafiek 1 is te zien dat de helft van de respondenten de beroepscode gebruikt uit persoonlijke interesse. Verder wordt de beroepscode gebruikt om uit te kunnen leggen waarom men bepaalde keuzes in het werk maakt, bij lastige keuzes in de werksituatie, bij het afstemmen van de zorg binnen het team, en voor het teamoverleg.

Van de respondenten wil 81% de beroepscode blijven gebruiken. Eveneens 81% zou de beroepscode aanbevelen bij collega's. Een op de tien respondenten heeft wel behoefte aan ondersteuning bij het gebruik van de beroepscode. Hierbij kan gedacht worden aan: bijeenkomsten en presentaties door Sting, informatie over gebruik van de code op de werkvloer.

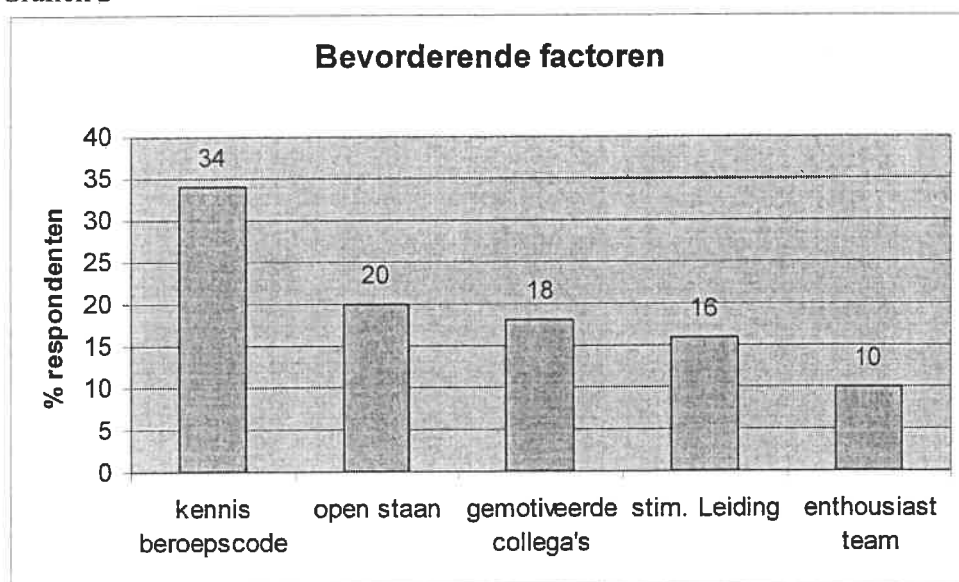
Van de respondenten heeft 23% de beroepscode nog niet gebruikt.

4.4 Belemmerende en bevorderende factoren

De meest genoemde belemmerende factoren zijn: onvoldoende tijd, geen interesse bij leidinggevenden, geen bereidheid om de manier van werken te veranderen, en geen interesse en ongemotiveerde collega's.

De top vijf van bevorderende factoren is: open staan voor nieuwe manieren van werken, een stimulerende en geïnteresseerde leidinggevende, gemotiveerde collega's, een enthousiast team, en mogelijkheden tot werkoverleg (grafiek 2).

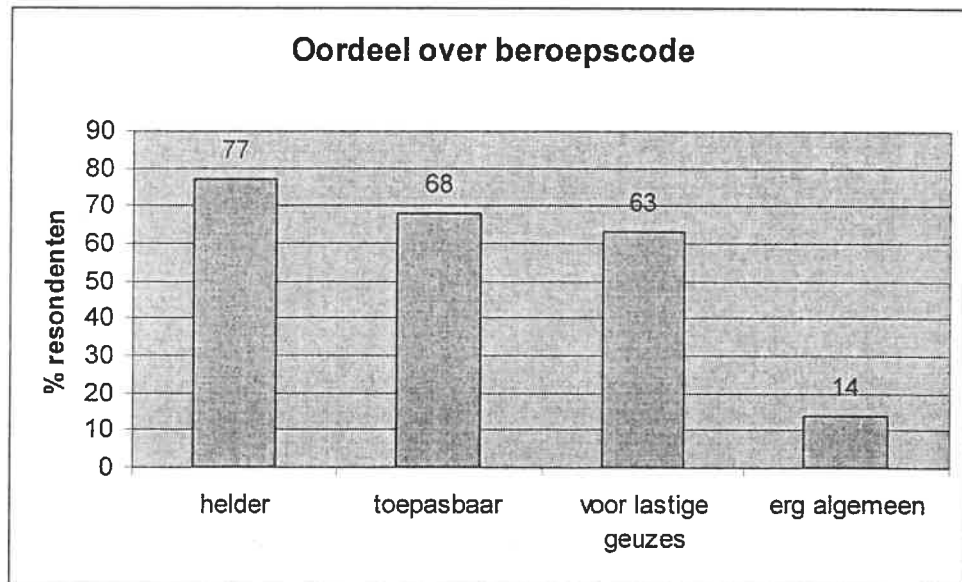
Grafiek 2

4.5 Het oordeel en de meerwaarde

In grafiek 3 is te zien hoe de respondenten oordelen over de beroepscode. Meer dan drie kwart is van mening dat de beroepscode helder geschreven is. Twee derde van de respondenten vindt de beroepscode goed aansluiten bij de dagelijkse praktijk van het werk en goed te gebruiken bij lastige keuzes in de werksituatie. 14% Van de respondenten vindt de beroepscode erg algemeen. Nagenoeg alle respondenten (98%) die de lesbrief kennen, vinden deze (zeer) goed leesbaar.

Grafiek 3

Een op de tien respondenten geeft aan dat het gebruik van de beroepscode binnen het team geleid heeft tot duidelijke afspraken bij moeilijke situaties. Hierdoor kunnen helpenden en verzorgenden beter keuzes maken in moeilijke situaties. Van de respondenten geeft 18% aan dat teamleden elkaar meer aan durven te spreken en 17% geeft aan dat men het werk beter kan evalueren.

4.6 Conclusies

In het algemeen wordt door de respondenten positief geoordeeld over de beroepscode en de lesbrief. Hierbij moet wel een kanttekening worden geplaatst. Lang niet alle vragen zijn door alle respondenten beantwoord. Soms is dat logisch omdat een vraag niet van toepassing is, maar vaak is de reden voor het niet beantwoorden van de vraag niet bekend. Vaak wordt dan verondersteld dat deze respondenten minder tevreden zijn. Voor de resultaten en de conclusies betekent dit dat deze mogelijk een enigszins te positief beeld geven.

De meeste respondenten (81%) die op dit moment de beroepscode gebruiken, willen deze ook blijven gebruiken en zouden deze ook aanbevelen bij collega's. Een op de vijf respondenten gebruikt de beroepscode nog niet in de praktijk. Tevens kent een derde van de respondenten de inhoud van de beroepscode niet goed of helemaal niet. Deze groep kan mogelijk extra gestimuleerd worden via een actieve begeleiding door Sting. Daarnaast is het belangrijk aandacht te houden voor de groep verpleegkundigen en verzorgenden die de inhoud van de beroepscode nog niet kennen. Inhoudelijke informatie op de website van Sting, in TvV en in StingNieuws lijkt hiervoor zeer geschikt. Om goed met de beroepscode te kunnen werken is het belangrijk dat collega's gemotiveerd zijn en open staan voor nieuwe manieren van werken. Eveneens heel belangrijk is een geïnteresseerde leidinggevende.

5 Reflectie op de gevolgde aanpak en aanbevelingen

De evaluatie heeft voor Sting veel interessante informatie en aanknopingspunten voor toekomstige implementatieactiviteiten opgeleverd. Sommige uitkomsten waren verrassend andere bevestigden een beeld dat men al had. Heel concreet heeft Sting meer inzicht gekregen in de manier waarop informatie het beste verspreid kan worden en wat de belemmerende en bevorderende factoren zijn voor de implementatie. De resultaten van de evaluaties laten tevens zien dat de producten gewaardeerd worden, maar dat er nog het nodige te doen valt aan de implementatie ervan. Bij een volgend onderzoek zou vooraf meer aandacht besteed moeten worden aan het adressenbestand dat gebruikt wordt voor de selectie van respondenten.. Voor Sting zou het interessant kunnen zijn om met het oog op toekomstig evaluatieonderzoek een gericht adressenbestand bij te houden.

Op basis van periodieke evaluaties kan Sting de vooruitgang in de implementatie monitoren en zicht houden op de meest effectieve strategie om meer bekendheid te geven aan de producten. Het onderzoek heeft ook laten zien dat voorafgaand aan het onderzoek een aantal keuzes gemaakt moeten worden over het doel van de evaluatie en de te onderzoeken groep. Een goed bijgehouden adressenbestand kan een aantal vraagtekens rondom de respons wegnemen en zodoende meer duidelijkheid geven over de representativiteit van de onderzoeksresultaten.

Ondanks het extern laten uitvoeren van het onderzoek, heeft het ontwikkelen van de vragenlijst ook nog de nodige tijd van Sting gekost. Het in nauwe samenwerking ontwikkelen van de vragenlijst heeft het voordeel dat er nauwkeurig ingespeeld kan worden op de informatiebehoefte van Sting.

Evaluaties en monitoring zijn belangrijke onderdelen bij systematische kwaliteitsverbetering en moeten deel uitmaken van het kwaliteitsbeleid van elke beroepsvereniging. Onderzoeken zoals in dit verslag beschreven kunnen door de AVVV worden gestimuleerd, maar zullen ook begeleid moeten worden door mensen met onderzoeksexpertise. Afhankelijk van de ontwikkelingsfase waarin de verschillende specifieke beroepsverenigingen verkeren, kan de AVVV evaluatieonderzoek initiëren en op die manier groepen beroepsverenigingen ondersteunen bij het verder ontwikkelen van hun kwaliteitsbeleid.

Bijlagen

1. Vragenlijst Brochures
2. Vragenlijst Beroepscode
3. Implementatiemonitor voor het evalueren van projecten

NIVEL
Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg

Drieharingstraat 6
Postbus 1568
3500 BN Utrecht
Telefoon 030 2 729 700

Nummer:

Vragenlijst

Sting brochures ‘kijk op kwaliteit’ en ‘werken aan kwaliteit’

Toelichting

Deze vragenlijst is bedoeld om een beeld te krijgen van de mening van gebruikers (helpenden, verzorgenden en leidinggevenden in de verzorging) van de Sting brochures 'Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging' en 'Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden'.

Bij de meeste vragen kunt u kiezen uit een aantal antwoordmogelijkheden. Zet in het voor u passende hokje een kruisje. In verband met de verwerking van de antwoorden het liefst op de volgende manier:

niet zo maar zo

Wanneer u zich *vergist* bij het aankruisen van een antwoord kunt u dit als volgt herstellen: u kleurt het hokje voor het foute antwoord helemaal in en zet vervolgens een kruisje in het hokje voor het juiste antwoord.

- Ja (fout antwoord)
- Nee (juiste antwoord)

Voorop de vragenlijst staat een code. Deze code zal gebruikt worden voor het invoeren van de vragenlijst in de computer. De door u gegeven antwoorden worden anoniem verwerkt.

Omdat voor het onderzoek alle vragen van belang zijn willen wij u verzoeken *geen vragen* over te slaan. Voor aanvullende opmerkingen over de vragenlijst is ruimte gemaakt op de laatste pagina van deze vragenlijst.

Na het invullen kunt u de vragenlijst in de antwoordenvelop doen en ***vóór 30 juni*** opsturen naar het NIVEL. Een postzegel is niet nodig. Bent u van mening dat de vragenlijst ***niet voor u bestemd*** is, zou u dan de reden willen aangeven en de niet ingevulde vragenlijst in de antwoordenvelop terug willen sturen naar het NIVEL?

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met Cordula Wagner, telefoon: 030 2 729 712 / E-mail: c.wagner@nivel.nl.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Algemeen

1. In welk jaar bent u geboren ?

2. Bent u man of vrouw ?

- man
 vrouw

3. Wat is uw hoogst genoten vooropleiding?

- Basisschool
 VMBO(Huishoudschool/MAVO)
 HAVO/VWO
 MBO
 HBO
 WO

4. Wat is uw opleiding in de gezondheidszorg

5. Bij wat voor soort instelling werkt u momenteel? *(als u in meerdere instellingen werkt, wilt u dan die instelling aankruisen die u in uw gedachten heeft bij het invullen van de vragen?)*

- Verpleeghuis
 Verzorgingshuis
 Instelling voor mensen met een verstandelijke handicap
 Instelling voor mensen met een lichamelijke handicap
 Andere voorziening voor mensen met een handicap
 Thuiszorginstelling (wijkverpleging en/of gezinsverzorging)
 Kraamzorg
 Fokus project
 Ik werk met een PGB
 Anders, namelijk...

6. Wat is uw functie?
- verzorgende ig
 - verzorgende
 - helpende
 - zorghulp
 - ziekenverzorgende
 - verpleegkundige
 - teamleider
 - operationeel manager
 - (zorg)manager
 - kwaliteitsfunctionaris
 - praktijkopleider
 - anders, namelijk

7. Bent u lid van Sting?
- Ja
 - Nee

☞ U kunt nu verder gaan met de vragen op bladzijde 5

‘Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging’

Waar in de vragenlijst van 'team' gesproken wordt, wordt ook 'afdeling' of 'op het werk' bedoeld.

8. Kent u de Sting brochure ‘Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging’? (oranje boekje)
- Ja
 - Globaal
 - Van gehoord
 - Nee, nooit van gehoord, Ga door naar blz. 8, ‘Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden’

9. Hoe heeft u van deze Sting brochure gehoord? (meerdere antwoorden mogelijk)

Ik ken de brochure via:

- Collega
- Leidinggevende
- De opleiding
- Artikelen in TvV
- Een bijeenkomst van Sting
- StingNieuws (informatieblad van Sting)
- Website van Sting
- Via een congres/symposium
- Door toezending via Sting
- Anders namelijk

10. Wat vindt u van de brochure? (Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Ik vind de brochure

	<i>Ja</i>	<i>Nee</i>	<i>Weet niet/ geen mening</i>
Helder geschreven	☐	☐	☐
Aansluiten bij de dagelijkse praktijk van mijn werk	☐	☐	☐
Gemakkelijk toe te passen	☐	☐	☐
Erg algemeen	☐	☐	☐

11. Ik vind de brochure niet handig of bruikbaar want ...

12. Kunt u aangeven wie van uw collega's binnen de instelling bekend zijn met de brochure?
(Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Bekend met de brochure zijn ...

	<i>Helpenden/verzorgenden</i>	<i>Leidinggevend^{en}</i>	<i>Weet niet</i>
Alle afdelingen	☐	☐	☐
Ongeveer de helft van alle afdelingen	☐	☐	☐
Enkele afdelingen	☐	☐	☐
Alleen het eigen team	☐	☐	☐

13. Waarvoor gebruikt u de brochure? (Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Ik gebruik de brochure ...

	<i>Ja</i>	<i>In de nabije(0-6 mnd) toekomst</i>	<i>Nee</i>
Zonder specifiek doel voor ogen	☐	☐	☐
Uit persoonlijke interesse	☐	☐	☐
Om eigen ideeën over kwaliteit van de verzorging helder te krijgen	☐	☐	☐
Bij het teamoverleg	☐	☐	☐
Bij het maken en vastleggen van afspraken binnen het team	☐	☐	☐
Bij meningsverschillen binnen het team	☐	☐	☐
Bij het afstemmen van de zorg binnen het team	☐	☐	☐
Om in te kunnen schatten wat binnen de instelling noodzakelijk is voor het werken aan de kwaliteit van de verzorging	☐	☐	☐

Anders, namelijk ...

14. Wat heeft u met het gebruik van de brochure bereikt? (meerdere antwoorden mogelijk)

Nog niet gebruikt

Ik heb meer kennis op het gebied van kwaliteit van zorg gekregen

Ik kan nu beter vertellen wat ik goede kwaliteit van zorg vind

Binnen mijn team is kwaliteit van zorg onderwerp van gesprek geworden tussen helpenden en verzorgenden onderling

Tussen helpenden en verzorgenden en leidinggevenden wordt vaker dan voorheen gepraat over de manier waarop de kwaliteit van zorg nog beter kan worden

Anders n.l

15. Blijft u de brochure 'Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging' gebruiken?

Ja

Waarschijnlijk niet, want

16. Zou u de brochure 'Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging' aanbevelen bij collega's?

Ja

Nee

Kunt u uw antwoord toelichten?

17. Heeft u behoefte aan verdere ondersteuning bij het gebruik van de brochure?

Nee

Ja, in de vorm van:

‘Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden’

18. Kent u de Sting brochure ‘Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden’ (oranje boekje)?

- Ja
- Globaal
- Van gehoord
- Nee, nooit van gehoord, Ga door naar blz. 11, ‘belangrijke voorwaarden voor het werken aan kwaliteit’

19. Hoe heeft u van deze Sting brochure gehoord? (meerdere antwoorden mogelijk)

Ik ken deze brochure via:

- Collega
- Leidinggevende
- De opleiding
- Artikelen in TvV
- Een bijeenkomst van Sting
- StingNieuws (informatieblad van Sting)
- Website van Sting
- Via een congres/symposium
- Door toezending via Sting
- Anders namelijk

20. Wat vindt u van de brochure? (Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Ik vind de brochure

	<i>Ja</i>	<i>Nee</i>	<i>Weet niet/ geen mening</i>
Helder geschreven	☐	☐	☐
Aansluiten bij de dagelijkse praktijk van mijn werk	☐	☐	☐
Gemakkelijk toe te passen	☐	☐	☐
Erg algemeen	☐	☐	☐

21. Ik vind deze Sting brochure niet handig of bruikbaar want

22. Kunt u aangeven wie van uw collega's binnen de instelling bekend zijn met deze brochure?
(Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Bekend met de brochure zijn ...

	<i>Helpenden/verzorgenden</i>	<i>Leidinggevenden</i>	<i>Weet niet</i>
Alle afdelingen	☐	☐	☐
Ongeveer de helft van alle afdelingen	☐	☐	☐
Enkele afdelingen	☐	☐	☐
Alleen het eigen team	☐	☐	☐

23. Waarvoor wilt u de brochure gebruiken? (Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Ik gebruik de brochure

	<i>Ja</i>	<i>Gepland in komende 6 maanden</i>	<i>Nee</i>
Zonder specifiek doel voor ogen	☐	☐	☐
Uit persoonlijke interesse	☐	☐	☐
Als hulpmiddel bij het praten over kwaliteit van zorg	☐	☐	☐
Voor de unit/afdeling waar ik werkzaam ben (v.b in teambesprekingen)	☐	☐	☐
Om een werkmethode (manier) te kunnen kiezen voor het werken aan kwaliteit van de verzorging binnen het team of instelling	☐	☐	☐
Voor besprekingen in of met de verzorgende adviesraad	☐	☐	☐
Voor besprekingen met het hoger management/de directie	☐	☐	☐

Anders namelijk

24. Wat heeft u met het gebruik van de brochure bereikt? (meerdere antwoorden mogelijk)

Nog niet gebruikt

Ik heb meer kennis op het gebied van kwaliteit van zorg gekregen

Binnen mijn team hebben we besloten op welke manier we gaan zorgen voor goede kwaliteit van de verzorging

Binnen mijn team is kwaliteit van zorg onderwerp van gesprek geworden tussen helpenden en verzorgenden onderling

Tussen helpenden, verzorgenden en leidinggevendenden wordt vaker dan voorheen gepraat over de manier waarop de kwaliteit van zorg nog beter kan worden

Anders n.l

25. Blijft u de Sting brochure 'Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden' gebruiken?

Ja

Waarschijnlijk niet, want

26. Zou u de Sting brochure 'Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden' aanbevelen bij collega's?

Ja

Nee

Kunt u uw antwoord toelichten?

27. Heeft u behoefte aan verdere ondersteuning bij het gebruik van de brochure?

Nee

Ja, in de vorm van:

Belangrijke voorwaarden voor het werken aan kwaliteit (mbv. de brochures)

Sting is nieuwsgierig naar wat belangrijke voorwaarden zijn binnen het team en de organisatie waardoor goed of juist niet goed gebruik kan worden gemaakt van de brochures 'Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging' en 'Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden'.

26. Wat zijn in uw team of organisatie de drie belangrijkste redenen voor het goed kunnen werken met de brochures? *Aub 3 punten aankruisen*

- Interesse van collega's
- Interesse van leidinggevenden
- Kennis van de beroepscode
- Beschikbare tijd
- Stimulerende leidinggevende
- Gemotiveerde collega's
- Enthousiast team
- Open staan voor nieuwe manieren van werken
- Mogelijkheden tot werkoverleg
- Mogelijkheden tot bij- en nascholing
- Invloed van medewerkers op beslissingen

Anders nl:

27. Wat zijn in uw team of organisatie de drie belangrijkste redenen voor het niet goed kunnen werken met de brochures? *Aub 3 punten aankruisen*

- Geen interesse bij collega's
- Geen interesse bij leidinggevende
- Geen kennis van de beroepscode
- Onvoldoende tijd
- Leidinggevende werkt gebruik tegen
- Ongemotiveerde collega's
- Problemen binnen het team
- Men wil de manier van werken niet veranderen
- Geen mogelijkheden tot werkoverleg
- Geen mogelijkheden tot bij- en nascholing
- Geen invloed van medewerkers op beslissingen

Anders nl:

Tot slot

28. Aan welke hulpmiddelen heeft u behoefte bij het werken aan de kwaliteit van de verzorging ?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- Een lesbrief voor het gebruik van de brochure 'Kijk op kwaliteit, een visie op de kwaliteit van de verzorging'
- Een lesbrief voor het gebruik van de brochure 'Werken aan kwaliteit, werkmethodes voor helpenden en verzorgenden'
- Een bijeenkomst/presentatie georganiseerd door Sting binnen de instelling
- Een theater voorstelling over het werken aan de kwaliteit van de verzorging
- Een congres of landelijke bijeenkomst
- Werkvormen zoals bijgesloten test 'Werk ik aan kwaliteit?'
- Anders n.l

Hierbij wil ik u hartelijk bedanken voor het invullen van de vragenlijst.
Indien u aanvullende opmerkingen over deze vragenlijst heeft, dan kunt u deze hieronder kwijt

Aanvullende opmerkingen

Bent u nieuwsgierig geworden naar Sting? Kijk dan op de website www.sting.nl
of bel voor de gratis folder naar 030- 2919060

De resultaten van het onderzoek zullen in het najaar op de website en in StingNieuws worden gepubliceerd.

NIVEL
Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg

Drieharingstraat 6
Postbus 1568
3500 BN Utrecht
Telefoon 030 2 729 700

Nummer:

Vragenlijst

Beroepscode helpenden en verzorgenden

Toelichting

Deze vragenlijst is bedoeld om een beeld te krijgen van de mening van gebruikers (helpenden, verzorgenden en leidinggevendenden in de verzorging) van de Beroepscode voor de verzorging en de Lesbrieff Beroepscode.

Bij de meeste vragen kunt u kiezen uit een aantal antwoordmogelijkheden. Zet in het voor u passende hokje een kruisje. In verband met de verwerking van de antwoorden het liefst op de volgende manier:

niet zo maar zo

Wanneer u zich *vergist* bij het aankruisen van een antwoord kunt u dit als volgt herstellen: u kleurt het hokje voor het foute antwoord helemaal in en zet vervolgens een kruisje in het hokje voor het juiste antwoord.

- Ja (fout antwoord)
- Nee (juiste antwoord)

Voorop de vragenlijst staat een code. Deze code zal gebruikt worden voor het invoeren van de vragenlijst in de computer. De door u gegeven antwoorden worden anoniem verwerkt.

Omdat voor het onderzoek alle vragen van belang zijn willen wij u verzoeken *geen vragen* over te slaan. Voor aanvullende opmerkingen over de vragenlijst is ruimte gemaakt op de laatste pagina van deze vragenlijst.

Na het invullen kunt u de vragenlijst in de antwoordenvelop doen en **vóór 30 juni** opsturen naar het NIVEL. Een postzegel is niet nodig. Bent u van mening dat de vragenlijst *niet voor u bestemd* is, zou u dan de reden willen aangeven en de niet ingevulde vragenlijst eveneens terug willen sturen naar het NIVEL?

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met Cordula Wagner, telefoon: 030 2 729 712 / E-mail: c.wagner@nivel.nl.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Algemeen

1. In welk jaar bent u geboren ?

2. Bent u man of vrouw ?

- man
 vrouw

3. Wat is uw hoogst genoten vooropleiding ?

- Basisschool
 VMBO(Huishoudschool/MAVO)
 HAVO/VWO
 MBO
 HBO
 WO

4. Wat is uw opleiding in de gezondheidszorg

5. Bij wat voor soort instelling werkt u momenteel? *(als u in meerdere instellingen werkt, wilt u dan die instelling aankruisen die u in uw gedachten heeft bij het invullen van de vragen?)*

- Verpleeghuis
 Verzorgingshuis
 Instelling voor mensen met een verstandelijke handicap
 Instelling voor mensen met een lichamelijke handicap
 Andere voorziening voor mensen met een handicap
 Thuiszorginstelling (wijkverpleging en/of gezinsverzorging)
 Kraamzorg
 Fokus project
 Ik werk met een PGB
 Anders, namelijk...

6. Wat is uw functie?
- verzorgende ig
 - verzorgende
 - helpende
 - zorghulp
 - ziekenverzorgende
 - verpleegkundige
 - teamleider
 - operationeel manager
 - (zorg)manager
 - kwaliteitsfunctionaris
 - praktijkopleider
 - anders, namelijk

7. Bent u lid van Sting?
- Ja
 - Nee

☞ U kunt nu verder gaan met de vragen op bladzijde 5

De beroepscode voor de verzorging

Sting wil met de beroepscode bereiken dat helpenden, verzorgenden en hun leidinggevenden ondersteuning ondervinden bij het maken van bewuste, professioneel afgewogen keuzes bij ethische en andere dilemma's in de zorg. De beroepscode is weergegeven in het boekje 'Beroepscode voor de verzorging' van LCVV en Sting (1997).

Waar in de vragenlijst van 'team' gesproken wordt, wordt ook 'afdeling' of 'op het werk' bedoeld.

8. Kent u de beroepscode?

- Ja
- Globaal
- Van gehoord
- Nee, nooit van gehoord, ➡ Ga naar blz. 13, het slot van de vragenlijst.

9. Hoe heeft u van de beroepscode gehoord?

Ik heb ervan gehoord/ over gelezen via:

- Collega
- Leidinggevende
- De opleiding
- Artikelen in TvV
- Een bijeenkomst van Sting
- StingNieuws
- Website Sting
- De lesbrief beroepscode
- Poster over de beroepscode
- Anders namelijk

10. Wat vindt u van de Beroepscode? (Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Ik vind de Beroepscode

	<i>Ja</i>	<i>Nee</i>	<i>Weet niet/ geen mening</i>
Helder geschreven	☐	☐	☐
Aansluiten bij de dagelijkse praktijk van mijn werk	☐	☐	☐
Te gebruiken bij lastige keuzes in de werksituatie	☐	☐	☐
Erg algemeen	☐	☐	☐

11. Ik vind de beroepscode niet handig of bruikbaar want, ...

12. Kunt u aangeven wie van uw collega's binnen de instelling bekend is met de Beroepscode?
(Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)

Bekend met de Beroepscode zijn ...

	<i>Helpenden/verzorgenden</i>	<i>Leidinggevenden</i>	<i>Weet niet</i>
Alle afdelingen	☐	☐	☐
Ongeveer de helft van alle afdelingen	☐	☐	☐
Enkele afdelingen	☐	☐	☐
Alleen de eigen afdeling	☐	☐	☐

13. Heeft u gebruik gemaakt of zou u gebruik willen gaan maken van andere activiteiten van Sting op het gebied van de Beroepscode? *(Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)*

	<i>Ja</i>	<i>Gepland in komende 6 maanden</i>	<i>Nee</i>
Ik heb gebruik gemaakt van (wil gebruik gaan maken van) want, ...			
Poster over Beroepscode	☐	☐	☐
Lesbrief beroepscode	☐	☐	☐
Bijeenkomsten/présentaties door Sting binnen zorginstelling	☐	☐	☐
Informatiebijeenkomsten met theater in de zorginstelling	☐	☐	☐
Congres of landelijke bijeenkomst	☐	☐	☐
Artikelen in TvV	☐	☐	☐
Werkvormen zoals bijgesloten test 'Werk ik aan kwaliteit?'	☐	☐	☐

14. Waarvoor gebruikt u Beroepscode? *(Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)*

<i>Ik gebruik de Beroepscode</i>	<i>Ja</i>	<i>In de nabije(0-6 mnd) toekomst</i>	<i>Nee</i>
Zonder specifiek doel voor ogen	☐	☐	☐
Uit persoonlijke interesse	☐	☐	☐
Bij lastige keuzes in de werksituatie	☐	☐	☐
Om uit te leggen waarom ik bepaalde keuzes in mijn werk maak	☐	☐	☐
Bij het teamoverleg	☐	☐	☐
Bij het maken en vastleggen van afspraken binnen het team	☐	☐	☐
Bij meningsverschillen binnen het team	☐	☐	☐
Bij het afstemmen van de zorg binnen het team	☐	☐	☐
Als leidraad bij functioneringsgesprekken	☐	☐	☐
Anders nl.			

15. Wat heeft u door het gebruik van de Beroepscode bereikt?

(a.u.b. aankruisen wat van toepassing is op uw situatie)

- Nog niet gebruikt
- Ik kan mijn werk beter evalueren
- Ik kan in moeilijke situaties beter keuzes maken
- Binnen mijn team zijn duidelijke afspraken gemaakt over de manier van handelen in moeilijke situaties
- Mijn collega's houden zich aan de afspraken die er zijn gemaakt over de manier van handelen in moeilijke situaties/ dilemma's in het werk
- Teamleden durven elkaar meer aan te spreken op hun handelen
- Verbetering van het overleg met de leidinggevende
- In functioneringsgesprekken wordt de Beroepscode gebruikt
- Binnen het team wordt meer gesproken over de inhoud van het werk

Anders, namelijk

16. Blijft u de Beroepscode gebruiken?

- Ja
- Waarschijnlijk niet, want:

17. Zou u de Beroepscode aanbevelen bij collega's?

- Ja
- Nee

Kunt u uw antwoord toelichten?

18. Heeft u behoefte aan verdere ondersteuning bij het gebruik van de Beroepscode?

- Nee
- Ja, in de vorm van:

De Lesbief beroepscode

Naast het boekje 'Beroepscode voor de verzorging' heeft Sting een lesbief ontwikkeld. De lesbief biedt handvatten om de beroepscode binnen het team te bespreken.

19. Kent u de Lesbief beroepscode?

- Ja, Ga verder met vragen 20 t/m 28
- Globaal, Ga verder met vragen 20 t/m 28
- Nee Ga verder met vraag 29, belangrijke voorwaarden voor het werken volgens de beroepscode

20. Hoe heeft u van de Lesbief beroepscode gehoord?

Ik ken de Lesbief beroepscode via:

- Collega
- Leidinggevende
- De opleiding
- Artikelen in TvV
- Een bijeenkomst van Sting
- StingNieuws (informatieblad van Sting)
- Website Sting
- Poster over de Beroepscode
- Anders namelijk

21. Vindt u de Lesbief leesbaar?

- Zeer goed
- Goed
- Matig
- Sommige delen niet, namelijk:

- Nee, omdat:

22. Waarvoor gebruikt u de Lesbrief? *(Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)*
Ik gebruik de Lesbrief ...

	<i>Ja</i>	<i>Gepland in komende 6 maanden</i>	<i>Nee</i>
Nog niet gebruikt ☞ Ga verder met vraag 26	☐	☐	☐
Om de Beroepscode beter te begrijpen	☐	☐	☐
Om ideeën te krijgen over de toepassing van de Beroepscode	☐	☐	☐
Ter voorbereiding op een (team)vergadering	☐	☐	☐
Anders n.l.			

23. Helpt de Lesbrief bij het gebruiken van de Beroepscode?

- Ja
 Sommige delen niet, namelijk

- Nee, want

24. Wat heeft u met het gebruik van de Lesbrief bereikt?
(a.u.b. aankruisen wat op u van toepassing is) (meerdere antwoorden mogelijk)

- Begrip en toepassing van de Beroepscode door mijzelf
 De Beroepscode wordt binnen mijn team gebruikt
 De beroepscode wordt binnen mijn instelling gebruikt

Anders n.l.

25. Blijft u de Lesbrief in de toekomst gebruiken?

Ja, het is een goed middel om de Beroepscode in mijn team te bespreken

Nee, omdat:

26. Kunt u aangeven wie van uw collega's binnen de instelling bekend is met de Lesbrief Beroepscode? *(Graag bij elke keuze mogelijkheid een antwoord geven)*

Bekend met de Lesbrief zijn ...

	<i>Helpenden/verzorgenden</i>	<i>Leidinggevend</i>	<i>Weet niet</i>
Alle afdelingen	☐	☐	☐
Ongeveer de helft van alle afdelingen	☐	☐	☐
Enkele afdelingen	☐	☐	☐
Alleen de eigen afdeling	☐	☐	☐

27. Zou u de Lesbrief beroepscode aanbevelen bij collega's?

Ja

Nee

Kunt u uw antwoord toelichten?

Belangrijke voorwaarden voor het werken volgens de beroepscode

Sting is nieuwsgierig naar wat belangrijke voorwaarden zijn binnen het team en de organisatie waardoor goed of juist niet goed gewerkt kan worden met de beroepscode.

28. Wat zijn in uw team of organisatie de drie belangrijkste redenen voor het goed kunnen werken met de beroepscode? *Aub 3 punten aankruisen*

- Interesse van collega's
- Interesse van leidinggevenden
- Kennis van de beroepscode
- Beschikbare tijd
- Stimulerende leidinggevende
- Gemotiveerde collega's
- Enthousiast team
- Open staan voor nieuwe manieren van werken
- De beroepscode maakt deel uit van de HKZ criteria
- Mogelijkheden tot werkoverleg
- Mogelijkheden tot bij- en nascholing
- Invloed van medewerkers op beslissingen

Anders nl:

29. Wat zijn in uw team of organisatie de drie belangrijkste redenen voor het niet goed kunnen werken met de beroepscode? *Aub 3 punten aankruisen*

- Geen interesse bij collega's
- Geen interesse bij leidinggevende
- Geen kennis van de beroepscode
- Onvoldoende tijd
- Leidinggevende werkt gebruik tegen
- Ongemotiveerde collega's
- Problemen binnen het team
- Men wil de manier van werken niet veranderen
- Geen mogelijkheden tot werkoverleg
- Geen mogelijkheden tot bij- en nascholing
- Geen invloed van medewerkers op beslissingen

Anders nl:

Tot slot

Hierbij wil ik u hartelijk bedanken voor het invullen van de vragenlijst.

Indien u aanvullende opmerkingen over deze vragenlijst heeft, dan kunt u deze hieronder kwijt

Aanvullende opmerkingen

Bent u nieuwsgierig geworden naar Sting? Kijk dan op de website www.sting.nl
of bel voor de gratis folder naar 030- 2919060

De resultaten van het onderzoek zullen in het najaar op de website en in StingNieuws worden gepubliceerd.

Implementatiemonitor voor het evalueren van projecten

De implementatiemonitor is door het NIVEL ontwikkeld (Heiligers e.a., 2001¹) voor ZonMw voor het evalueren van projecten. De implementatiemonitor is op een aantal punten aangepast voor (specifieke) beroepsverenigingen voor verzorgenden en verpleegkundigen die een kwaliteitsproject willen opzetten, implementeren en evalueren. Tegelijkertijd kan de AVVV de monitor als checklist gebruiken bij het ondersteunen van hun leden.

I Projectanalyse

Algemene projectgegevens

Projecttitel

Looptijd project

Contactpersoon

Implementatiegerichtheid

1a Is er een implementatiedoelstelling geformuleerd?

- Ja
- Nee

Hoe luidt de doelstelling?

1b Is de implementatiedoelstelling SMART geformuleerd?

SMART staat voor: Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realistisch en Tijdsgebonden.

- Ja
- Nee

2a Is er een concreet schriftelijk stappenplan voor de implementatie gemaakt?

- Ja
- Nee

Hoe luidt het stappenplan?

¹ Heiligers P, Calsbeek H, Friele R. Ontwikkeling implementatiemonitor ZON. NIVEL, Utrecht, 2001.

2b Wie is verantwoordelijk voor het welslagen van de implementatie?

3 Is aangegeven welke *verandering* in de praktijk van de gezondheidszorg wordt nagestreefd?

- Ja
- Nee

Zo ja, hoe luidt de verandering?

4 Is aangegeven met welke *middelen of producten of activiteiten* de beoogde verandering wordt bewerkstelligd?

- Ja
- Nee

Zo ja, welke middelen/ producten/ activiteiten zijn dat?

5 Is aangegeven voor welke *gebruikers en doelgroepen* de beoogde verandering is bedoeld?

- Ja
- Nee

Zo ja, welke gebruikers (type hulpverleners) zijn dat?

Zo ja, welke doelgroepen (type patient) zijn dat?

6 Is de ervaringskennis van de gebruikers en doelgroepen betrokken bij de ontwikkeling van het middel/ product/ activiteit? (het is niet noodzakelijk dat men de ontwikkeling zelf heeft gedaan)

Gebruikers:

- Ja
- Nee

Doelgroep:

- Ja
- Nee

7 Is de ervaringskennis van de gebruikers en doelgroepen betrokken bij het implementatieproces?

- Ja
- Nee

Zo ja, hoe heeft men dit gedaan?

--

II Analyse van belemmerende en bevorderende factoren

Is er, voorafgaande aan de implementatie, een analyse gedaan van bevorderende en belemmerende factoren voor de implementatie?

- Ja
- Nee

Op welke niveau worden belemmeringen verwacht? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- Kennisniveau
- Vaardighedenniveau
- Houdingsniveau
- Structuurniveau

Zijn er interventies gepland om belemmeringen op te heffen en stimulansen te benutten?

- Ja
- Nee

Zo ja, welke?

III Analyse van de impact

Centrale vraag: In hoeverre is de implementatiedoelstelling gerealiseerd?

De impact van een product/activiteit betreft de verandering die in de praktijk gerealiseerd wordt (mate en omvang).

1. Is de beoogde verandering effectief gebleken om de kwaliteit van leven van cliënten te verbeteren?

- Ja
- Nee
- (Nog) niet duidelijk

Zo nee, waarom niet?

2. Is de beoogde verandering effectief gebleken om de kwaliteit van het zorgproces te verbeteren?

- Ja
- Nee
- (Nog) niet duidelijk

Zo nee, waarom niet?

3. Is de beoogde (gedrags)verandering bij de gebruikers bereikt?

- Ja
- Nee
- n.v.t.

Welke (gedrags)verandering betreft het?

4. Wordt de beoogde (gedrags)verandering bij de doelgroep bereikt?

- Ja
- Nee
- n.v.t.

Welke (gedrags)verandering betreft het?

5. Zijn er positieve of negatieve neveneffecten opgetreden?

- Ja
- Nee

Zo ja, welke?

6. In welke mate is het tijdpad van de geplande implementatie gehaald?

- Gehaald
- Niet gehaald

7. In welke mate is het gestelde implementatiedoel gehaald?

- helemaal niet gehaald
- gedeeltelijk niet / gedeeltelijk wel
- Gehaald
- Niet duidelijk

8. Zijn er plannen, afspraken voor de continuering van de verbetering door de praktijk?

- Ja
- Nee

